

Hrvatski zavod za knjižničarstvo
Centar za razvoj knjižnica i knjižničarstva

ŠKOLSKE KNJIŽNICE - ČESTO POSTAVLJANA PITANJA

1. Tumačenje nekih neusklađenih odredbi [Preporuka za organizaciju rada u razrednoj nastavi i upute za vrednovanje i ocjenjivanje u mješovitom modelu nastave](#) i [Smjernica za rad školskih knjižnica u uvjetima bolesti COVID-19](#)

Pitanje:

Kako uskladiti odredbu iz *Preporuka za organizaciju rada u razrednoj nastavi...* koje samo na jednom mjestu spominju stručne suradnike knjižničare: ("Pored toga, u osnovnim školama radi i oko 2600 stručnih suradnika (pedagozi, psiholozi, knjižničari, edukatori-rehabilitatori, socijalni pedagozi, logopedi i sl.). Svi navedeni profili zaposlenika trebaju sudjelovati u mješovitom modelu nastave na daljinu.") i predviđaju njihovo sudjelovanje u mješovitom radu na daljinu. Na drugome mjestu u istome dokumentu se navodi da općenita zadaća svih stručnih suradnika: "Stručni suradnici trebaju pružiti podršku učiteljima u procesu pripreme za provođenje mješovitog modela nastave, a posebno u radu s učenicima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama."

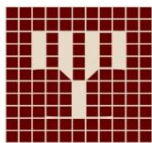
Obje navedene odredbe bi omogućila poslovanje školske knjižnice u skladu sa *Smjernicama za rad školskih knjižnica u uvjetima bolesti Covid-19*. Međutim, navod kako "Uputama HZJZ-a nije predviđeno da učenici i učitelji nose maske niti rukavice, ali se predviđa rad u malim skupinama koje u pravilu nisu veće od 10 sudionika i one se maksimalno distanciraju od drugih skupina u školi." nas ponovno dovodi u dvojbu oko toga kako organizirati rad školske knjižnice, a ispoštovati oba dokumenta.

Odgovor:

Usklađivanje navedenih uputa i preporuka treba premostiti povezivanjem dijelova koji se odnose na odgojno-obrazovnu djelatnost i stručni knjižničarski rad.

Upute HZJZ i Preporuke za organizaciju rada u razrednoj nastavi i upute za vrednovanje i ocjenjivanje u mješovitom modelu nastave pripremljene su za prva dva tjedna otvaranja škola za razrednu nastavu. Organizacija rada u školi je isključivo u nadležnosti ravnatelja i ovisi o njihovim procjenama, tj. sudjelovanje stručnih suradnika i njihova podrška učiteljima u procesu pripreme i provođenja nastave ovisi o rasporedu rada i zadaća koje svaki ravnatelj dodijeli svojim djelatnicima (organizacija rad učitelja, nastavnika i stručnih suradnika).

Smjernice za rad školskih knjižnica u uvjetima bolesti COVID-19 predviđene su za stručne suradnike knjižničare i njihov rad u prostoru knjižnice što se nadovezuje na *Preporuke za rad u knjižnicama i antikvarijatima tijekom epidemije koronavirusa (COVID-19) (2020-04-24)* koje je objavio HZJZ i *Smjernicama za rad s građom i korisnicima Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu od 27. travnja 2020.*

Smjernice namijenjene školskim knjižnicama izrađene su s ciljem olakšavanja početaka rada školskih knjižnica u prvim tjednima naglašavajući njihove specifičnosti, a podložne su individualnim uvjetima svake knjižnice te dogovoru o načinu rada s ravnateljima škola.

Točno je da u Uputama HZJZ-a namijenjene školama „nije predviđeno da učenici i učitelji nose maske niti rukavice, ali se predviđa rad u malim skupinama koje u pravilu nisu veće od 10 sudionika i one se maksimalno distanciraju od drugih skupina u školi“. To se odnosi na rad u nastavi, a za rad u knjižnici vrijede *Preporuke* i *Smjernice* koje se odnose na rad u knjižnicama.

Rad u knjižnici podrazumijeva posudbu i vraćanje knjiga što znači da uključuje kontakt s moguće kontaminiranom građom te svakako podrazumijeva poštivanje mjera zaštite predviđenih HZJZ-ovim *Preporukama za rad u knjižnicama ...* i *Općim smjernicama NSK* (maske i rukavice). Knjižničari svih vrsta knjižnica moraju biti zaštićeni na adekvatan način sukladno navedenim epidemiološkim preporukama.

Ako se omogući rad knjižnice, onda se u knjižničnom prostoru slijede sve upute namijenjene knjižnicama. Rad školske knjižnice u prvim tjednima ne mora uključivati sve usluge koje knjižnica inače provodi, ako bi njima bile ugrožene mjere zaštite od bolesti. Preporuča se vraćanje/posudba knjiga bez korištenja čitaonica. **Upute za rad u čitaonici napisane su kako bi se potrebni uvjeti mogli na vrijeme pripremiti za sljedeće faze rada, a datum početka rada čitaonica u knjižnicama isključivo zavisi od odluke Nacionalnog stožera i HZJZ.**

Kako bismo se što više uskladili s Preporukama MZO i HZJZ vezano za nastavu, u Smjernicama za školske knjižnice naveli smo u točki 2.1 više mogućnosti vraćanja i posudbe knjiga, uključujući stavak 2 „Vraćanje i posudba veće količine građe može se organizirati u suradnji s učiteljima i nastavnicima, npr.: za niže razrede OŠ učitelji mogu dostaviti knjižničaru popis naslova, a knjižničari ih pripreme i za svakog učenika pohrane u zasebnu zatvorenu vrećicu.“ To je u skladu s preporukom da učenici rade u manjim skupinama i nisu međusobno u doticaju s drugim skupinama djece, tj. u ovoj početnoj fazi odvijanja nastave, stručni suradnik knjižničar može, radi zaštite svih uključenih, komunicirati samo s učiteljima. Škole koje se odluče za mogućnost dolaska učenika u školu radi posudbe/vraćanja knjiga (npr. viših razreda OŠ ili učenika srednjih škola), slijedit će sve smjernice i preporuke namijenjene knjižnicama, točka 2.1, stavak 1 *Smjernica* za školske knjižnice.

2. Smjernice za rad školskih knjižnica ... - datum početka rada

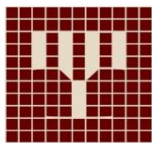
Pitanje:

U Smjernicama za rad školskih knjižnica spominju se datumi početka rada u školama - odnose li se oni samo na rad u osnovnim školama?

Radim u srednjoj strukovnoj školi na koju se ti datumi ne odnose.

Odgovor:

Datumi početka rad u školama koji su navedeni u Smjernicama su dio Vladinih mjera o popuštanju mjera. Ti datumi nisu ODLUKE, samo **mogućnost** koja se daje određenim subjektima da mogu ponovo pokrenuti rad. Kada će tko započeti s radom, odluku donose ravnatelji u dogovoru s osnivačima, HZJZ, Stožerom, a pridržavajući se svih epidemioloških preporuka. Datum 11. svibnja je određen za mogućnost početka rada vrtića i nastave za niže razrede OŠ pa se Smjernice nadovezuju na sve preporuke i upute koje je sastavio HZJZ. Srednje škole za sada ne počinju raditi, vjerojatno će biti otvorene u periodu kada maturanti budu polagali državnu maturu, ali samo u tu svrhu. Cilj Smjernica za školske knjižnice je dati upute kako zaštititi knjižničare, korisnike, prostor i opremu, te kako na siguran način obavljati stručno-knjižničku djelatnost u fizičkom prostoru knjižnice s posebnim

osvrtno na posudbu i povrat građe u trenutku kada školska knjižnice bude otvorena. Dakle, Smjernice su napisane kako biste na vrijeme dobili informacije o svemu što treba pripremiti za početak rada i kako osigurati sebe i korisnike.

3. Kulturna i javna djelatnost

Pitanje:

Radim od kuće, što je s poslovima iz područja kulturne i javne djelatnosti ako ne postoje uvjeti da se to radi online?

Odgovor:

Kulturna i javna djelatnost je dio poslova stručnog suradnika knjižničara koje svaki pojedini knjižničar radi u skladu s mogućnostima. Aktivnosti navedene u Smjernicama su samo preporuke što se može raditi. Ako ne postoje tehničke mogućnosti za taj oblik rada, neće se provoditi.

Tko ima tehničke mogućnosti, preporuke za aktivnosti tijekom rada od kuće su: educiranje putem webinarima, promoviranje knjižnice, škole i čitanje na društvenim mrežama, ažuriranje mrežne stranice, pisanje stručnog rada i sl.

4. Stručni poslovi

Pitanje:

Što raditi od stručnih poslova ako nisu stigli novci za nabavu građe ili ne postoje tehničke mogućnosti za obradu građe?

Odgovor:

Navedeni su stručni poslovi koji su u normalnim okolnostima posao s.s. knjižničara. U ovim izvanrednim okolnostima radit ćete stručne poslove u skladu s mogućnostima (npr. priprema popisa građe, preliminarni dogovori s nakladnicima, a sama nabava građe u trenutku kada i ako vam budu dostavljena financijska sredstva, priprema građe za reviziju i otpis ako ste počeli s radom u knjižnici).

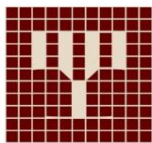
5. Tumačenje i usklađivanje uputa MZO, preporuka HZJZ i Smjernica ... NSK

Pitanje:

Kako protumačiti ovaj dio koji je napisan od strane MZO, a kosi se sa smjernicama koje smo dobili? **Upute za 25.5. "Boravak u blagovaonici, sportskoj dvorani, knjižnici i drugim zajedničkim prostorijama organizira se po skupinama tako da ne dolazi do miješanja različitih razrednih odjela."**

Odgovor:

*Smjernice za pripremu i rad čitaonica u knjižnicama u uvjetima epidemije COVID-19 od 6. svibnja 2020., osuvremenjene 20. svibnja 2020. godine i usklađene prema novim okolnostima, preporuke su za rad čitaonica u novim okolnostima. Rad čitaonica treba provoditi u skladu s donesenim preporukama, ali **otvaranje čitaonica nije obveza, to su samo upute kako postupati u slučaju da nadležna osoba donese odluku o otvaranju čitaonice.** Ako vaš ravnatelj donese odluku za održavanjem aktivnosti u prostoru knjižnice, moraju se poštivati mjere navedene u *Smjernicama za rad čitaonica*, a što znači da se broj korisnika u prostoru knjižnice računa prema napisanim uputama.*

Postupanje s korisnicima i građom i dalje se provodi prema općim **Smjernicama za rad školskih knjižnica u uvjetima bolesti COVID-19** koje su predviđene za stručne suradnike knjižničare i njihov rad u prostoru knjižnice.

Ako se omogući rad knjižnice, onda se u knjižničnom prostoru slijede sve upute namijenjene knjižnicama. Rad školske knjižnice ne znači da ćete u ovom trenutku pružati sve usluge koje knjižnica inače provodi, ako bi njima bile ugrožene mjere zaštite od bolesti. **Preporuča se vraćanje/posudba knjiga bez korištenja čitaonica što je u skladu s uputama HZJZ i odlukom MZO:**

- „... većina aktivnosti treba se odvijati u jednoj grupi i bez nepotrebnih kontakata s drugim učiteljima ...
- nastavu za jednu grupu djece izvodi učitelj razredne nastave, ali se od 25. svibnja izvodi i nastava ostalih predmeta koje predaju učitelji predmetne nastave, kao i produženi boravak, ali uz što manje fizičkih kontakata s ostalim zaposlenicima škola. To znači da će učenici u razrednoj nastavi sada u učionicama imati nastavu za sve predmete, pa i one koje ne predaje njihov učitelj razredne nastave (strani jezik, izborne i fakultativne predmete).

Također, **organizacija nastave u školi predviđa** da

„Svaka odgojno-obrazovna skupina (razredni odjel, nastavna grupa) boravi u jednoj prostoriji. Koliko god je moguće smanjiti fizički kontakt (bliski kontakt) djece iz jedne odgojno-obrazovne skupine s drugom djecom, roditeljima/starateljima druge djece i drugim djelatnicima ustanove.“

Članak koji navodite samo je općenita uputa kako se ponašati, odnosno kako postupati s djecom u navedenim prostorima, što ne znači da će se svi ti prostori sada i koristiti (osim vjerojatno blagovaonice). Uostalom, preporuka je da se nastava tjelesne kulture ne održava u zatvorenom prostoru.

Zato je u Smjernicama za školske knjižnice u točki 2.1 navedeno više mogućnosti vraćanja i posudbe knjiga, uključujući stavak 2 „Vraćanje i posudba veće količine građe može se organizirati u suradnji s učiteljima i nastavnicima, npr.: za niže razrede OŠ učitelji mogu dostaviti knjižničaru popis naslova, a knjižničari ih pripreme i za svakog učenika pohrane u zasebnu zatvorenu vrećicu.“ To je u skladu s preporukom da učenici rade u manjim skupinama i nisu međusobno u doticaju s drugim skupinama djece, tj. stručni suradnik knjižničar može, radi zaštite svih uključenih, komunicirati samo s učiteljima. Prema trenutno donesenim uputama HZJZ i odluci MZO nije razvidno da se predviđa dolazak učenika u knjižnicu, ali ako se to bude prakticiralo, slijediti ćete smjernice i preporuke namijenjene knjižnicama, točka 2.1, stavak 1 *Smjernica* za školske knjižnice.

6. Mogućnost dolaska učenika u školu zbog vraćanja knjiga

Pitanje:

Postoji li mogućnost da učenici završnih razreda OŠ dođu vratiti knjige?

Odgovor:

Odluku o dolasku učenika viših razreda osnovnih škola u školsku knjižnicu zbog vraćanja knjiga donosi ravnatelj.

U slučaju takvog dogovora, učenicima treba osigurati prolaz do knjižnice bez susretanja s drugim skupinama učenika. Hoće li učenici ulaziti u knjižnicu ovisi o veličini prostora knjižnice. Kutija za vraćanje knjiga može se staviti ispred knjižnice ili na porti škole gdje netko dežura. Knjižničar može u određenim vremenskim razmacima doći provjeriti ima li vraćene građe te ju sukladno uputama prenijeti i smjestiti u knjižnicu te staviti u karantenu.

7. Maturanti

Pitanje:

Molim savjet u vezi povrata zaduženih knjiga od strane maturanata. Može li se to obaviti prilikom njihovog dolaska na maturu s obzirom da po preporukama imaju zadane koridore kretanja koji uključuju samo relaciju do prostorije za ispit?

Odgovor:

Odgovorna osoba, tj. ravnatelj škole jedina može donijeti odluku hoće li se od maturanata tražiti da vrate knjige. Stručni suradnik knjižničar može predložiti ravnatelju/ici da maturanti prilikom dolaska na maturu donesu knjige i da se ispred učionica gdje su raspoređeni, gdje će polagati/pisati, stave kutije u koje mogu odložiti knjige koje će se kasnije (nakon njihovog odlaska iz škole) odnijeti u knjižnicu, razdužiti i staviti u karantenu.